

pénzébe a javítás. A járművek egy részét a *bérmunka megtérítése* fejében átengedik Magyarországnak, a többbit Anglia oda diszponálja, ahova akarja, persze Magyarország is átveszi fizetés ellenében. Csak a fizetési határidőt kell kitolni.

Kedves Elnök Uram, tudom, hogy a mai helyzetben nehéz számodra a kérdés *közvetlen* elintézése. Éppen azért a következő tervet eszeltem ki. E levél másolatát elküldöm Prágernek, akit felkérek, hogy lépjen Veled azonnal ebben az ügyben érintkezésbe. Ő talán kezdeményezheti a dolgot a Labour illetékes emberénél, és Te támogatnád más oldalról. Bizonyos, hogy kettesben megtaláljátok a leghelyesebb módot a sikeres elintézés biztosításához.

Tudom, Elnök Uram, hogy az első pillanatban úgy tetszik, hogy itt egy szinte jelentéktelen kérdés, szállítási vagy ajándékozási ügy elintézéséről van szó.

Sajnos, ez nem egy jelentéktelen, hanem centrális kérdés. A termelés megindításáról van szó, a közlekedés megjavításáról, a munkások élelmezésének valamelyes biztosításáról akarnak ezen a módon gondoskodni.

Nem akarom ecsetelni az otthoni gazdasági helyzetet. Gerendás elvtársam a legnagyobb őszinteséggel ismertette velem a gigászi nehézségeket. Szinte azt kell mondani: ezeknek megoldásától függ a demokrácia további sorsa. Ez csengett ki Vorosilov marsall tegnapelőtt tartott beszédéből is, amelynek részleteit a rádióban hallottam.

Ezért biztos vagyok abban, hogy Te, Elnök Uram, mindent megkísérelsz, hogy ez a *mentőakció* sikerüljön.

4. Gerendás jelentése szerint mindenki várja haza Károlyi Mihályt. Nagyon várnak, Elnök Uram. Jó, hogy így van. Könnyebb lesz a munkám.

5. Bánnak az a terve, hogy mielőtt visszatérek Stockholmba, látogassak el Londonba Gerendással együtt. Arra kérek, Elnök Uram, hogy tapintsátok ki, hogy kaphatunk-e beutazási engedélyt. Nem szeretnék kérvényt beadni, ha arra volna kilátás, hogy visszautasítanak. Ha megkapjuk az engedélyt, akkor értesíts erről budapesti címemen. Ez már azért is jó volna, hogy budapesti benyomásaimról tájékoztassalak, ha ugyan addig nem jönne haza.

Grófnőnek jó egészséget kíván, régi barátsággal és szeretettel üdvözlő hived

PIL 704. f. 81. ó. e. (eredeti). Közli: KMVÍ II. 405-407.

¹ Bán Antal gépész, 1918-19-ben az ifjűmunkás-mozgalom aktív tagja volt, ezért Jugoszláviába emigrált, ahol szociáldemokrata szakszervezeti vezető lett. 1943-1944-ben az SZDP értelmiségi csoportjait koordinálta. 1945-1948 között az SZDP főtítkárhelyettese, a PB tagja és iparügyi miniszter. Miután az egyesülés során 1948 márciusában kizárták a párthól, Svájcba emigrált. A magyar emigráns szociáldemokrácia vezető alakja volt 1951-ben bekövetkezett haláláig.

166. LORD VANSITTART KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Denham, 1945. december 13.)

My dear Károlyi,
Thank you for your letter of December 11th. I have today written to Eden, Butler and Law, enclosing a copy of your letter and urging them to see you.
Yours sincerely

PIL 704. f. vegyes (eredeti)

*

Kedves Károlyi,
Köszönöm december 11-i levelét. Ma írtam Edennek, Butlernek és Law-nak, csatolva az Ön levelének másolatát, és sürgettem őket, hogy keressék meg Önt.

167. GYOMAI IMRE KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Párizs, 1945. december 15.)

Kedves Elnök Uram, soraimmal bemutatom önnek Georges Teznet barátomat és szerkesztőmet, aki a Front National című napilap számára szeretné Önt meginterjúvolni. Azt hiszem, kedves Elnök Uram, hogy kollégám egy nagy és minden tekintetben érdekes nyilatkozattal fog Párizsba visszatérni.

Jómagam a napokban jöttem vissza Nürnbergből, ahol az emberiség legbűnösebb banditáit láttam. Itt Párizsban különösebb dolgok nem történnek. Bölöni Gyurka már otthon van, én, mihelyt kitavasodik, ugyancsak útra kelek. A mozgalomról nem tudok sokat, csak annyit, hogy létezése magyar szempontból nagyon hasznos.

Legközelebb hosszán és részletesen fogok írni Elnök Uramnak; addig is a Nagyszony kezét tisztelettel csókolom, Önt pedig a régi hódolattal üdvözlöm.

PIL 704. f. 81. ó. e. (eredeti)

168. KÁROLYI MIHÁLY ÉS PRÁGER JENŐ BÖHM VILMOSHOZ

(London, 1945. december 18.)

Kedves Böhm!

Most veszem december 12-ről kelt második leveledet, és arra a következőkben válaszolok:

(Ezt a levelet sógornődnek diktálom, Práger lakásán, akivel előzetesen átbeszéltük az adandó válaszokat.)

Ismételten örömmel fejezem ki, hogy a párt hivatalosan is arra kért, hogy mielőbb jöjjél haza. Ezt ugyan előbb is megtehetted volna.

Ami az én hazautazásomat illeti, amint előző levelemben megírtam, még a tél folyamán szeretnék útra kelni. A feleségem jobban van ugyan, de azért úgy kell azt az utat rendeznem, hogy minél kevesebb veszély származhassék reá. Még meg kell hogy beszéljem az orvosokkal, hogy mit tanácsolnak, egy rövid repülőutazást, avagy egy hosszabb[at] - Párizsba repülővel, onnan Orient expressszel Ausztriába és Innsbruckból vagy Bécsből autón Budapestig.

Most pedig átadom a szót Prágernak!, akivel együtt megbeszéltük a modus procedendit.

Károlyi Mihály

Kedves Vili! Az Elnök úrral átbeszélve mindazt, amit a ruhaakcióval kapcsolatosan írtál, ugyancsak a gépek javítására vonatkozó dolgokat, s arra a megállapodásra jutottunk, hogy ennek az ügynek az érdekében egy akciót indítunk, és pedig olyként, hogy az Elnök úr és az én személyes ismerőseim, akiknek a dolgok hozzászólásához lehetőségük van, azoknak segítségét vegyük igénybe. Biztosíthatlak, hogy mindent meg fogunk tenni, hogy az akció sikerüljön, de hogy az Elnök úr szavait idézzem, nem szabad, hogy a dolog olyan színezetű legyen, „mintha ez egy emigráns fohászokadás lenne”. Az nagyon